

gezicht op de Jacobikerk, met haar gloednieuwe spits, keurig bedorven en niet minder keurig heeft Achter Sint Pieter zelfs het provinciaal bestuur aan de rage der hoge schoenendozen meegedaan. Wat bezielt toch die vroede lieden? Als de nieuwe Monumentenwet eindelijk in werking treedt valt er niets meer te bederven, want het gehate „museum” (de oude binnenstad) ziet er uit als een aftands gebit.

De blinde muur op de hoek van Oudkerkhof en Domsteeg was zeker niet best, vooral niet toen de klimop er af was, maar met enig overleg had men hier iets kunnen bouwen dat een sieraad zou geweest zijn, en voor de Domstraat, en voor de Domkerk. Wien de goden willen verderven, slaan zij met blindheid. Beter is een blinde muur.

JAN ENGELMAN

PAPEGAAISCHIETEN TE RHENEN

Als men archiefstukken doorleest op zoek naar een zeker gegeven, wordt men soms teleurgesteld. De zoeker wordt echter vaak bij verassing getroost door het vinden van notities, die hij niet vermoedde. Zo troffen wij in een stuk over de grensscheiding tussen Gelre en Utrecht ¹⁾ de mededeling aan dat Willem Beyer, een Rhenens burger, koning van de oude schutters, met Aert Francken en Evert Lijster, medebestuurders of schutmeesters van het gilde, gezien had, dat een man van de Veluwe afkomstig, gezonden door Udo de Boucop, bewoner van het huis Harselo, in 1508 te Rhenen kwam om pacht te betalen.

De schutters vierden toen feest na het schieten van de gaai: „als de scutters metten anderen teerden, als de gaye gescoeten hebbende.” Het Rhenens schuttersgilde bezat namelijk venen, die tot over de Grift naar het oosten zich uitstrekten en die „over de XLII jaeren leden, aen Udo de Boucop” in pacht gegeven waren, „buerende jaerlicx daervan sekere besproken quantiteyt van byere ende gansen in de plaetse van pachte.” De Veluwenaar nu bracht geld mee om daarvoor bier en ganzen te kopen als pacht in natura. Het stuk vervolgt „dat deselfde pacht nyet voer een jaer alleen betaelt ende voldae es geweest, mer tot vele ende diversche jaeren, sonderlinge (d.i. in 't bijzonder) dat die plach te geschieden by den bouluuden van den voornoemden Udo op sonnendach naer St. Jansdach midtsomer, als die voirnoemden oude scutters van Rheenen ter feesten van 't Sunt Joost tot Amerongen plaegen te vaeren.” Blijkbaar bestond ook te Amerongen een gilde, dat van St. Joost of Justus of Justinus.

Bij het raadplegen van de rekeningen van de cameraar over de

¹⁾ Oorspronkelijk duplicaat 1552 archief Oud-Bisschoppelijke Clerezij. Uitgegeven door J. J. Dodt van Flensburg in: Archief voor Kerkelijke en Wereldsche Geschiedenissen inzonderheid van Utrecht IV bldz. 35.

jaren 1550—1553 — Jan van Leeuwen Aertsz. bekleedde toen die functie — in het Veenradenarchief te Veenendaal 2), troffen wij een uitgave aan, luidend als volgt:

Op ten eersten Septembris anno vyftienhondert ende vyftich hebben die Jonge schutten tot Rhenen heuren papegay gescoeten ende alzoe ten zelven daege tot Rhenen wairen Joachim van Huemen ende Bruno van Cuyck hebben die zelve als hoefden van wegen den gemeenen veengenoeten (omme te beter mit vruntscappe te comen tot effect van de nijeuwe sluis) denzelven schutten geschoncken de somme van drie ponden van XL groeten vlaems 't pont (d.z. grote zilveren munten).

D. PHILIPS

2) Inventarisnr. 279.

NIEUWE PUBLICATIES

Pieter Harting, *Mijne herinneringen*. Autobiografie. Amsterdam 1961. 228 blz. Met portret en afb.

Door de welwillendheid van zijn familie kon de autobiografie van prof. dr. P. Harting (1812-1885), door hem op 60-jarige leeftijd geschreven, het licht zien, geannoteerd door de directrice van het Universiteitsmuseum, mevr. dr. J. G. van Cittert-Eymers en dr. P. J. Kip.

Toen Harting, wegens de opheffing van het Athenaeum te Franeker in 1843, hoogleraar te Utrecht werd, wist hij zelf niet welk vak hij zou gaan doceren. Om verschillende colleges te ontzien, ging hij tenslotte een demonstratieve cursus geven over „mikroskopische anatomie van dieren en planten”. Later gaf hij colleges over pharmacologie en plantenphysiologie. Over die werkzaamheden en de utrechtse academische wereld van zijn tijd geven de Herinneringen velerlei soms nogal kritische inlichtingen. Ook buiten zijn eigenlijk werkterrein bewoog Harting zich zeer actief in talrijke toen actuele maatschappelijke aangelegenheden als drankbestrijding, het Schoolverbond, de frans-duitse oorlog, spiritisme, vivisectie, lijkverbranding, de jodenvervolging in Rusland. Het befaamde adres van 1853 aan de koning (Aprillbeweging) weigerde hij, met drie andere hoogleraren, te tekenen. Vooral heeft Harting zich geweerd ten gunste van Transvaal, in 1877 door Engeland geannexeerd.

De Herinneringen hebben natuurlijk een 19de-eeuwse kleur. Ze laten zich nochtans goed lezen. Enkele uit de vele bewaard gebleven, aan Harting gerichte brieven, zijn als bijlagen opgenomen.

H. van Haaren, *De Nederlandse bisschoppelijke musea*, in: *Kunst en religie* (orgaan van het St. Bernulphusgilde), 42e jrg. 1960/61, afl. 3—4, blz. 49-96.

In een uitvoerig, rijk geïllustreerd artikel schrijft drs. van Haaren, tot voor kort conservator van het Bisschoppelijk Museum te Haarlem, over de betekenis en de feitelijke situatie van de nederlandse bisschoppelijke musea. Van het Aartsbisschoppelijk Museum te Utrecht, gegroeid uit de particuliere verzameling van mgr. van Heukelum en van het door Jan Eloy Brom in 1934 gestichte Museum van Nieuwe Religieuze Kunst bespreekt hij (blz.52-72) de geschiedenis, de kwaliteit der collecties en de relaties met de gemeente. Tenslotte suggereert hij de stichting van één museum voor het gehele land.